

Titel: Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter I, stk. 18

Citation: "Fortegnelsen over Trykkefrihedens Skrifter I, stk. 18", i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 1, Fortegnelse paa alle de Skrifter som Trykfriheden har givet Anledning til, stk. 1-24, anm. nr. 1-332, dækkende 14.09.70-13.09.71*, Kanneworff, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-4_001-shoot-workid4_001_012.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Fortegnelsen bind 1, Fortegnelse paa alle de Skrifter som Trykfriheden har givet Anledning til, stk. 1-24, anm. nr. 1-332, dækkende 14.09.70-13.09.71

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Fortsettelse af Fortegnelsen paa alle de Skrifter som Trykfriheden

har givet Anledning til,

hvor de sælges, hvad de koste, og hvor mange Ark de indeholde.

Med en kort Erindring

om et hvert Skrift.

Attende Stykke.

Kjøbenhavn 1771.

Tilkiøbs hos KANNEWORFF i Silkegaden No. 66.

2

Anmeldelse.

Hans Høiærværdighed Hr. Nicolai Nannestad, Doctor og Professor i Theologien ved Gymnasium i Odense, som har udgivet: "Forklaring over de fem " første Kapitler af Evangelisten Matthæo etc., (see No. 255. i denne Fortegnelse,) har ved at lade denne Prøve komme for Lyset, deels villet forskaffe sig selv Leilighed til at erfare, om et saadant Værk, naar det blev udført til Fuldstændighed, kunde finde Bifald og Afsættelse; deels villet give brave Mænd af Indsigt og Smag, som ville værdige denne Prøve deres Opmærksomhed, Anledning til at underrette ham om de Erindringer, som enten ved Planen eller ved Udarbejdelsen maatte være at gjøre. Han haaber derfor, at ingen, der finder Forehavendet i sig selv at være af nogen Betydenhed, skal finde sig besværet ved at anskaffe sig denne Prøve og undersøge den. Skulde det lidet Oplag, som her af er gjort, noget hastig kunde afsættes, og de ovenmældte Erindringer indløbe, da lover han, saa snart skee kan, at begynde med Trykningen af dette Værk, der nok vil ud gjøre 3 a 4 Bind i 4to, skjønt den egentlige Størrelse ikke just kan bestemmes; men overalt skal Prisen blive taalelig.

3

No. 256. Professor Gottscheds tydske Grammatika eller kort men tilstrækkelig og tydelig Underviisning, at lære ret at tale og skrive det tydske Sprog, oversat ester det femte forbedrede tydske Oplag, og udgivet til Nytte for de Danske, som ville legge sig efter og grundig lære det tydske Sprog. Kjøbenhavn 1771, trykt hos P. H. Höecke, og sælges hos Kannevorff i Silkegaden i No. 66. og paa Børsen i No. 8. for 2 Mark 8 Skilling, stor 18 Ark og et Blad i 8vo.

4

278

Denne Oversættelse og Udgave er ingen Frugt af Trykkefriheden, men af Forlæggerens Overtydning om de Danskes Trang til en god Tydsk-Dansk Grammatik. Han kunde i dette Fag heller ikke gjøre det Publike en større Tieneste, da man ikke kan nægte det, han selv anmærker i Fortalen, at de Tydsk-Danske Grammatiker, vi hidindtil Har havt, ere ufuldkomne og upaalidelige. Gottscheds Grammatik har fundet et almindeligt Bifald hos andre Nationer, som lægge sig efter det Tydske Sprog. De Franske have oversat den til deres Brug, ligeledes Russerne og Polakkerne, hvilket kan iblant andet være Beviis for dens Godhed og Lethed i Læremaaden, som enhver Dansk vil desuden ved Brugen selv erfare. Skulde man tillægge denne

Oversættelse nogen Mangel, da blev det Savnet af en Tydsk og Dansk Ordbog, som vel ikke kan ansees for en væsentlig Deel af en Grammatik, men dog ikke ubeqvemmelig pleier at tilføjes samme. Imidlertid fortæner Forlæggeren Tak for denne Foræring til det Publike, og man ønsker begge den af ham ved Udgaven tilsigtende Virkning.

5

279

No. 257.

Physik Beskrivelse over Jordkloden paa det Cosmographiske Sælskabs Vegne, forfattet af Torbern Bergmann, Professor i Chymien ved Academiet i Upsal, Medlem af det Keiserlige Naturforsker Academie, det Kongelige Videnskabernes Academie i Stockholm, og det Kongelige Societet i London. Oversat, og med nogle nye Tillæg og Anmærkninger af Hr. Forfatteren selv tilsendte, forbedret og forøget af Johan Ditlev Breckling Brandt, S. S. Minister. Candidat. Kiøbenhavn, 1771. Trykt og sindes tilkiøbs hos Joh. Rudolph Thiele, boende i Peder Hvidtfelds-Stræde. Sælges og hos Oversætteren, conditionerende hos Hr. Provst Hee, hos Boghandlerne Rothe No. 8. paa Børsen, og Kannevorff i Silkegaden No. 66. for 7 Mark Trykpapir og 9 Mark Postpapir for de som have subscriberet, og for andre 1 Rdlr. 3 Mark paa Trykpapir, stor 43 1/2 Ark i 8vo, med tvende dobbelte Qvart-Kobbere.

Denne Oversættelse er tiskrevet Dronning Sophia Magdalena af Sverrig. Ef-

6

280 terat det Cosmographiske Selffab i Upsal, siger Oversætteren i sin Fortale, havde faaet de med største Flid forarbejdede Globi i Stand, fandt det sig derved anlediget til at besørge en tredobbelt Verden-Beskrivelse forfærdiget, nemlig en Astronomisk, i hvilken de fornemste Himmel-Syner, Jordklodens Størrelse og Dannelse m. m. skulde forklares; en Physisk, som er denne nærværende, og en Historisk, i hvilken adskillige Folkes Sæder, Skikke, Genie, Gudstjeneste o. m. skulde beskrives. Af disse trende paatog sig Hr. Professor Bergmann denne, som han udgav 1766 i Upsal i det svenske Sprog, og hvis Hoved-Indretning og Indhold er korteligen følgende: Den første Afdeling handler om Jordoverfladen i Almindelighed. Den anden om Landet, nemlig 1) om det bekjendte faste Land. 2) Om Øer. 3) Om de lidet bekjendte Lande. 4) Om Uievnhederne paa Overfladen. 5) Om Jordlagene. 6) Om Forsteninger. 7) Om underjordiske Huler. Den tredje Afdeling om Vandet handler om Vandet, om Kilder, om Floder, om Sumper, om Søer, om Verdens Hav. I den fjerde om Luftkredsen, betragtes Luftkredsens Beskaffenhed, de fra Luften nedfal-

7

281

dende Fugtigheder, Luftsikin, Luftilde og Vindene. I den femte Afdeling om Forandringerne paa Jordkloden, betragtes de regelrette Forandringer, de tilfældige Forandringer, Vandets Aftagelse, Meninger om Jordens Opkomst. Den siette Afdeling om de organiske Legemer, handler om Planter i Almindelighed, om Planternes Næring og Vært, om Planter Forplantning, om Dyr i Almindelighed, om Dyrenes Næring og Væxt, om Dyrenes Forplantelse. Dette er Hoved-Indholdet af Skriftet, der er udarbejdet med megen Indsigt og Flid, og kan ikke andet end med Tiden udbrede blant Almuen en fornuftig Kundskab om Verden. Hr Brandt fortæner ogsaa Tak af det Almindelige, for at have bragt dem dette nyttige Værk i Hænderne, ved denne med megen Omhyggelighed udarbejdede Oversættelse.

No. 258.

Hellige Taler, holdte af Jørgen Egtved. Kiøbenhavn, 1771. Trykt hos Brødrene Berling. Sælges hos Forfatteren paa Hiørnet af Kultorvet og Rosengaarden i No. 99. saa og hos Brø-

8

282

drene Berling i Pilestrædet for 2 Mk. stor 7 Ark i 8vo.

Forfatteren har tilskrevet Kongen disse opbyggelige Taler, der ere fem i Tallet, og af følgende Indhold: 1) Om gode Gierningers høie Nødvendighed for Christne. 2) Troens naadige og herlige Frelse. 3) Jesus Livsens Brød. 4) Christnes velgrundede Haab. 5) Den sande Dyrkelse, be viist Gud af Christne, hvilke alle ere saa vel udarbejdede, at Forfatteren uden Tvivl vil finde de flestes Bifald.

No. 259.

Førsøg til et Lexicon, over danske, norske og islandske lærde Mænd, som ved trykte Skrifter have gjort sig

bekjendt, saavel som andre ustuderede, som noget have skrevet, hvorudi deres Fødsel, betydeligste Levnets Omstændigheder og Død ved Marstal kortelig erindres, og deres Skrifter saavidt mueligt fuldstændig anføres, af Jens Worm, Prof. Philosophiæ ved Kiøbenhavns Universitet, og Rector ved den latinske Skole i Aar-

9

283

huus. Første Deel. Helsingøer, 1771. Trykt i det Kongelige allene privilegerede Bogtrykkerie. Sælges paa Stadens Boglader for 1 Rdlr. 2 Mk., stor 41 1/2 Ark i stor 8vo.

Forfatteren af dette meget nyttige, men ligesaa møjsommelige Værk, haver fulgt en alphabetisk Orden i Forfatternes Navne, og gaaer denne første Deel til Litr. L. inclusive. At have skrevet eller allene oversat en Bønnebog, en Liigprædiken, kort sagt, det mindste som ved Trykken er udkommet, gjør sin Forfattere værdig nok til at findes i dette Lexicon ved Siden af Bartholiner, Holberger, Borchers og flere; men just derved forøges endog Værdien af dette Lexicon. Studenternes academiske Disputatser, det smukke Kiøns lærde Arbejder forbigaaes dog i dette Værk, da Forfatteren heri er forekommet af en Schacht,

Thura og Schönau.

No. 260.

Eines Greisen und teutschen Bürgers Traum und Gedanken am alten Strande, von ihm selbst ausgezeichnet, zum Druck aber

10

284

befördret von einem der besseren Kauf wünschet an Fischen, als bishero gewesen.

Das Meer Reichthümer bringen kann Der solche weiß zu schätzen.

Ach wie nützlich vor jedermann Den Befehl vest zu setzen;

Das Bürgersleute gegen Geld Die Lebensmittel frey bekämen.

So niemand in der ganzen Welt Ihnen sonst füglich kan benehmen.

Kopenhagen, 1771. Sælges hos Bogtrykker Höecke i store Helliggeist-Strædet, No. 141., saa og paa Stadens Boglader for 6 Skilling, stor 1 1/4 Ark i 8vo.

Forfatteren har gjort sig Uleilighed med denne Drøm og disse Tanker, for paa en skikkelig Maade at komme til at sige sine Landsmænd, at det er urimeligt og utilladeligt at Fisken hos os skal være saa overmaade dyr og kostbar, at den ikke kan blive den gemene Mand til Føde førend den er raad-

11

27 (285)

den. Forfatteren holder og for at Fiskerkonerne og andre med sligt omløbende, ere af ingen absolut Nødvendighed, men at de tvertimod ere Aarsag i at saadanne Vahrer opdrives for Borgerne i høiere Priis, end ellers vilde skee, naar de selv fra første Haand købte dem, og det blev disse Folk forbuden at omløbe.

No. 261.

Chymisk Dictionaire. Indeholdende denne Videnskabs Theorie og Praxin, dens Anvendelse paa Physikken, Naturhistorien, Lægekunsten og den dyriske Forfatning, med omstændig Forklaring over de chymiske Lægemiddelers Kraft og Virkningsmaade, samt de fornemste Grundregler til de Kunster, Fabriker og Haandværker som hænge af Chymien, med tilføjede Anmærkninger, af det franske oversat af H. von Aphelen, Prof. Philosophiæ. Første Tome. Kiøbenhavn, 1771. Trykt hos T. L. Borups Efterleverske, boende i store Helliggeist-Stræde. Sælges hos Oversætteren Hr. Professor von Aphelen i Rosenborg-Gaden

12

286 No. 63. og hos Kannneworff i Silkegaden No. 66., koster paa Trykpapir 5 Mk. og paa Skrivpapir 7 Mark Tomen for Prænumeranterne, og 1 Mk. mere for dem som ikke have prænumereret, indtil alle 3 Tomer ere udkomne, da hver Tome skal koste 1 Rdlr. 3 Mk. stor 41 Ark.

For dem, der har nogen Indsigt i Chymien, er det let at see, at der udfordres mere end Sprog-Kundskab til at oversætte saadanne Skrifter, som dette, med saa megen Heldighed, som dette er udført med; det er ikke heller allene det danske Sprog der vinder ved et hvert Arbeide denne flittige Forfattere beriger os med, men Videnskaberne selv, som han ved sine gode Oversættelser bringer i hver Mands Hænder, vil vist derved med Tiden vinde ligesaa meget. Til hvor megen Nytte er ikke en Bog som denne for Kunstnere, Haandværkere og adskillige Fabrikantere, der længe forgieves skulde søge efter Underretning om een og anden Ting, som de her i et Øieblik kan finde. Det er derfor at ønske, at Hr. Professor von Aphelen maa finde et tilstrækkeligt Antal af Liebhabere til denne nyttige

13

287 Bog, for at kunde med Fornøielse eller i det mindske uden Misfornøielse fortsætte den; thi det er sielden at Pressen hos os belønner, langt mindre beriger, nyttige og gode Skrifers Forfattere.

No. 262.

Morgen- og Aften-Bønner for Børn i Skoler. Kiøbenhavn, 1771. Trykt hos Thomas Larsen Borups Efterleverske, boende i store Helliggeist-Stædet. Sælges der for 4 Skilling, stor 3/4 Ark i 8vo.

Det er tvende bekjendte Morgen- og Aften-Bønner, samt de almindelige Bønner til Bord-Læsning før og efter Maaltidet, hvilke man over hundrede Aar har været vandt til at finde i vore Catechismer og Psalmebøger, som Forlæggerinden giver os her et nyt Oplag af. Ved en anden Leilighed tør hun maaskee ligeledes give os Huustavlen eller de ti Bud.

No. 263.

En Samtale imellem Religionen og Fornuften om den fri og frække Misbrug af Sin-

14

288

dets Gaver, hvorvidt den vanærer Menneskeligheden, og qvæler Dydens Fornemmelse hos Efterslægten. — Et Mærkværdigt Brev fra en Broder til sin Syster. Kiøbenhavn, 1771. Trykt og findes tilkiøbs hos I. R. Thiele, boende i Peder Hvidtfeldt-Stædet. Sælges og paa Stadens Boglader og hos Kannevorff i Silkegaden No. 66. for 6 Skilling, stor i 1 1/2 Ark i 8vo.

Religionen spiller Hoved-Rullen i denne Samtale, Forfatteren har uden Tvivl af Forsigtighed ikke betient sig saa meget af Fornuften til at udføre sit Stykke, saasom han rimelig kunde vente, at det vilde falde alle i Øinene, i Fald han lod den fremstille sig i en alt for pedantisk Dragt. Religionen derimod har han ikke gjort sig saa megen Samvittighed over, at lade det gaae med som det kunde, da den er vandt til at lade sig see i alle Slags Skikkelser, og altid finde lige ivrige Tilhængere i hvad Dragt den end fremstiller sig. Forfatteren lader her sin Religion begynde sine Betragtninger fra Syndefaldet af, og efterat have faaet nogle Anmærkninger til Hielp fra hans

15

289 Fornuft, ender ved Dannemarks slette Tilstand, og i denne Anledning udbryder med dette eftertrykkelige og religieuse Spørsmaal: "Falder en Stat i bedrøvelig Sovesyge, i en moralsk Besvimelse, eller i en politisk Feber, hvorfor opsøger man da uvidende Doctere, falske Læger, skadelige Qvaksalvere, i en Crisis, hvor et Minuts Forsømmelse kan koste et heelt Riges Velfærd?" — Endelig er og til denne vigtige Samtale vedhæftet, som en særdeles Afhandling: Et mærkværdigt Brev fra en Broder til sin Syster, som haver forlangt hans Betænkning over dem, som uden Egteskab og videre Straf avler Børn sammen. Af Titlen kan enhver slutte sig til, at det er den nye Forordning om Horerie og uægte Børn, der har foruroliget en skiørhoved Forfattere. Tienesteqvinden og den Friqvind, uægte Børns nødvendig medfødte Lyst til at træde i deres Forældres Fodspor, den Lethed ved hvilken Egtefolk nu kan adskilles o. s. m. ere Forfatterens Argumenter; og det vil vel neppe falde ham ind at troe, at det er mueligt, at Horerie kan blive mindre almindelig efter denne Forordning, end nogensinde tilforn, da Haab om Egteskab lokkede saa mange uskyldige Fruentimmer til at miste deres

16

290

Uskyldighed, og efter at være engang bleven beskiemmet, ofte uden Skye aldeles at overgive sig til Lødsagtighed. Han vil vel heller ikke troe, at Fruentimmer herefter vil blive mere forsigtige, da de ved Uforsigtighed vover nu langt mere end tilforn. Han indseer vel ikke heller, at den større Lethed med hvilken Egtefolk kan adskilles, vil gjøre dem lidet mere betænkkelig i at vove at forsee sig imod hinanden, thi dersom

de endelig attraaer at adskilles fra hverandre, saa bør de adskilles, langt hellere, end at exponere uskyldige Børn, for dagligen at see al den Forargelse, som et uenigt Egtepar kan give, der under en tvungen Forening desuden neppe lader sig deres Børns Opdragelse være meget magtpaaliggende.

(Fortsættelsen følger.)

Pag. 274 udi Syttende Stykke af Fortegnelsen skal staae i Steden for 26 Rdlr. 25 Rdlr.

NB. Disse 263 Skrifter udgjør i alt 795 $\frac{3}{8}$ Ark, koster 30 Rixdaler 5 Mark og 14 Skill.